

Groei en verstening niet ten koste van stadsnatuur

Daarom is het belangrijk om op te komen voor een park op de Kwakelwei en het behoud van het Heerenschoolbos

Door Dik de Mooij, Vrienden van het Rijn Park

Bomen planten

Airconditioning is niet de oplossing voor stijgende temperatuur in stedelijke omgeving. "Bomen en planten koelen de lucht door verdampingsprocessen en fysieke schaduw. Eén boom kan tot wel tien airconditioners koelen." Aldus Anne Loes Nillesen, Professor stedelijk ontwerp aan de Technische Universiteit Delft en oprichtend directeur van het stedenbouwkundig ontwerp bureau Defacto.

Bovendien

- zuiveren bomen de lucht; leveren ze zuurstof;
- ondersteunen ze wilde dieren;
- verhogen ze de economische waarde van eigendommen en bedrijven;
- slaan ze kooldioxide op;
- ze verminderen geluid;
- dragen ze bij aan biodiversiteit;
- bieden ze een natuurlijke omgeving waar kinderen kunnen verkennen, spelen en leren;
- bieden ze ruimte voor knuffels en dansen—althans voor mensen die goed gehumeurd zijn—en dienen ze soms als blijvende herdenking voor dierbaren.

Stadsnatuur is de eerste en enige vorm

van natuur, die mensen tegenkomen als ze hun huis uit stappen.

Waarom planten we niet meer bomen?

Terwijl ze nadenkt over de vele voordelen, vraagt Nillesen zich af waarom we niet meer bomen in het stadsbeeld zien. Dat is ook een kostenverhaal én een kwestie van lange termijn visie.

Ondanks alle bladrijke laudaties wordt een boom pas na 30 jaar netto-nul, wanneer de koolstofverwijdering hoog is en alle benodigde inputs om de boom te laten groeien worden gecompenseerd. De meeste bomen dragen pas na 30 jaar bij aan de biodiversiteit. Schaduwbedekking is eerder relevant, maar is van nature het beste wanneer een boom volwassen is.

"Stedelijke planning geeft de voorkeur aan bomen die 10 meter hoog of hoger zijn. Maar deze zijn duur en de kosten stijgen snel. Dus is snel actie nodig als we in het veel warmere jaar 2050 willen profiteren van hun schaduw."

Niet iedereen houdt van bomen

Bewoners brengen problemen ter sprake zoals vogeluitwerpselen en boomhars, vallende takken, mogelijke schade aan ondergrondse infrastructuur, verheven wortels die struikelgevaar veroorzaken en het optillen van verharde oppervlakken. Om nog maar te zwijgen van de onaangename rommel van bladeren, zaden en vruchten. Er is een verandering in het denken nodig en dat kost tijd. Daarom pleit Nillesen naast het planten van bomen in straten, als volgt

"Klimaatverandering vraagt om koele boomrijke parken voor allen en niet voor festivals." Parken en andere stedelijke groene ruimtes bieden natuurlijke plekken om te sporten, lezen, bij te praten met vrienden of te dromen weg van de drukte van de stad.

Kwetsbare mensen

Nillesen vindt dat steden moeten leren van succesvolle stedelijke vergroeningsprojecten en deze waar mogelijk moeten nadoen. Volgens haar kan dit stedelijke omgevingen daadwerkelijk groener en effectiever in schaduw zetten. "De bedoeling is dat mensen binnen vijf minuten altijd op een koele plek kunnen aankomen." Dat zegt wethouder Ron Thijs van Eindhoven. Toch voldoen nu 45 van de 114 Eindhovense wijken niet aan dat voornemen. "Daar gaan we de komende tijd mee verder."

De gemeente wil daarbij extra letten op de routes rondom "kwetsbare voorzieningen", zegt de wethouder. Hij bedoelt daarmee bijvoorbeeld zorginstellingen. "Op die routes willen we tenminste 50 procent schaduw, zodat mensen zich van plek naar plek kunnen verplaatsen." Nillesen herkent dat meer steden bezig zijn met hitteplannen. Ze ziet dat er nu veel aandacht is voor sportevenementen of festivals, maar een belangrijke volgende stap is om de openbare ruimte beter in te richten voor kwetsbare mensen.

Hoofdgroenstructuur

*"We actualiseren de hoofdgroenstructuur. Het plan voor de hoofdgroenstructuur in Utrecht loopt af. Aaneengesloten groen versterkt de biodiversiteit, maakt de stad klimaatbestendiger en leefbaarder voor inwoners. **We actualiseren het plan, zodat we blijven investeren in groene gebieden zoals parken, bos en ecologische verbindingzones.** Omdat we in de hoofdgroenstructuur kiezen voor hoogwaardig groen, kan het ook zijn dat er minder hoogwaardig groen gaat verdwijnen."* Aldus het coalitieakkoord van Utrecht.

Katwijkse groenstructuur

Het groenstructuurplan van onze gemeente beslaat de periode van 2021 t/m 2030. In het huidige coalitieakkoord 2026-2030 komt het woord groenstructuurplan niet voor. Het woord groen wél. Maar liefst 61 keer! De komende vier jaar planten wij – de Katwijkse coalitie - 1200 bomen, naast de reguliere herplant die nodig is. Gezien de benodigde en hierboven geschetste mindshift, plaatst de coalitie zich met deze belofte voor een bij voorbaat onhaalbare doelstelling.

Gemeente Katwijk als onderdeel van het regionale groen blauwe netwerk.

Met de **Groene Ring Katwijk** wil de coalitie een groene verbinding tussen onze dorpen, het duinlandschap en bestaande natuurgebieden realiseren. De bedenker van dit plan, Jan de Lange †, lanceerde dit plan (vrij als reactie op het Leidse Singelpark) als een groene verbindende wandelroute rondom Katwijk aan Zee. Hierbinnen ligt prioriteit bij ontbrekende schakels in de vergroening, zoals de Rijnmonding en de groene verbinding tussen 't Heen en Rijnsburg. Geen extra bomen dus.

De **Duinvallei** is een groene long in het verstedelijkte gebied en een belangrijk onderdeel van de Groene Ring Katwijk. Het permanente evenemententerrein blijft daarin beschikbaar en onderzocht wordt of de andere reeds gevestigde functies in de Duinvallei kunnen blijven. Geen plek voor extra verkoelende bomen.

De gemeente werkt ook aan een heldere toekomstvisie voor het **Panbos, in samenhang met de Mient Kooltuin**. Dit past bij de bouwplannen in Valkenhorst. Voldoende bomen in dit bos maar het zal naar alle waarschijnlijkheid niet worden uitgebreid.

De Kwakelwei wordt een stadspark. Dit is tekst uit het huidige coalitieakkoord en het gaat verder: We volgen hierin het genomen raadsbesluit. De komende periode brengen we de financiële consequenties en uitvoerbaarheid verder in beeld. Of, wanneer en in welke vorm vervolgstappen worden gezet, hangt af van de kosten en de capaciteit die dit van de organisatie vraagt. Voor de coalitie ligt de prioriteit bij projecten waar op korte termijn een vergroeningsslag kan worden gemaakt. Zolang er geen concreet besluit ligt om met de Kwakelwei aan de slag te gaan, reserveren we ook geen voorbereidingskrediet voor een onteigeningsproces.

Hoe zie de toekomst er dan uit?

Het is voorspelbaar dat verdere groei een nadelige impact op het milieu zal hebben. Groei betekent meer verstedelijking, meer asfalt en meer grootschalige versterking ten koste van de natuur. Hoe duurzaam of groen het beeld, dat ontwikkelaars van stedelijke ruimte ook is. “Als plantenliefhebber moedig ik natuurlijk het gebruik van planten en groene infrastructuur aan als integraal onderdeel van stedelijke ontwikkeling.”

Ondanks al het paarse proza (van door de gemeente ingehuurde externe beleidsmakers) zal een groene stad, een eco-stad of een stad als duurzaam toevluchtsoord altijd als een tegenstrijdigheid klinken. Steden vragen enorme hulpbronnen, genereren afval, vernietigen landschappen en bossen, slokken leefgebied van wilde dieren op en schaden biodiversiteit en ecosystemen. “Stedelijke ontwikkeling zal altijd extra ruimte vereisen en landschapselementen laten verdwijnen. Het is echter niet stedelijke uitbreiding op zich die ten koste gaat van de natuur en een ecologisch evenwicht, maar het vergt hard werk om dat te voorkomen”, aldus Nillesen. In beleidsnota’s staan geen bomen, leven geen insecten en nestelen geen vogels. Het vergt lange termijnvisie, politieke wil, prioriteitstelling en daden van onze bestuurders. Daarom is het belangrijk om op te komen voor het behoud van, en de uitbreiding van groene zones en ecologische verbindingen binnen de bebouwde kom, zoals het Heerenschoolbos en de Kwakelwei.

Bronnen:

- Interview door Ron van der Ploeg in FCI Magazine

[Green City - Cooling Canopy - FCI september-oktober 2026: Duurzaamheid](#)

- Artikel over groen in Utrecht door

[Het coalitieakkoord Utrecht ontleed: "bewoners mogen zich vergissen" - Vrienden van Park Transwijk](#)

- Artikel bij NOS ‘Veel meer groen nodig’ van Vera Boonman en Sjoerd Mouissie

[Hitteverschillen in de stad van soms bijna 20 graden: 'Veel meer groen nodig'](#)

- Het coalitieakkoord van gemeente Katwijk [Coalitieakkoord 2026-2030.indd](#)